

ELÄMÄN KAUDET JA JUHLAT:

Syntymä, lapsuus ja kasvatus.

E. A. Virtanen:

SYNTYMÄÄN, LAPSUUTEEN JA KUOLEMAAN
LIITTYVÄT TAVAT JA USKOMUKSET VARSINAIS-
SUOMESSA JA SATAKUNNASSA.

Pitäjät:

Karinainen

Marttila

Oripää

Paimio

Pöytyä

-

Alastaro

Loimaa

Vast. U.T. Sireliuksen

kys. v. 1920.

J. J.

Syntyänsä ja lapsuuteen
liittyviä tapoja ja uskom.
Varsinais-Suomesta.

Kirj. v. 1920.

E. A. Kestonen

(U. K. Pökelinän kypelön runk.)

Syntyminen, lapsuus ja ~~nuoruus~~
luthericit tapoja ja uskomuksia.

Kansainvälinen Suomessa: Paimio, Marthila, Kari-
nainen, Järvi ja Oikarinen sekä Satakun-
nassa: Luoma ja Alastaro

Tiedustelut tehty siten, että U. T. Sirelinin
seuran Kansatieteellisiä Kysymyksiä lehtiä I. Suo-
men. Seuran Kirkk. X X I X, 2), jossa olevien ky-
symysten järjestysnumerit tässä olevien
tietojen järjestysnumerat vastaavat. Tiedot
perustuvat yksinomaan asiaomaisen paikalla-
kuntien vanhojen antamien vastauksiin.

Sisällys:

Syntymä siv. 1-7.

Lapsuus " 7-12.

~~Kuolema " 12-25.~~

Syntyminen kättyne teperi ja kättyksi.

1. Kuukautisten ajan viettävät naiset muun
vähän parissa kotilaisissa. Sukkautumiseen
miehiin, ruokaan ja yleensä käyttäytymis-
sä ne eivät ole olleet kuukautisten aikana
eriteperi eikä kättyksi. Seksijon eivät
naiset tässä tilassa ole käyneet saunas-
sa, kirkossa eivätkä vieraisissa.
2. Kuukautisten aikana ovat naiset käyt-
täneet kättyä tukkivan sidettä, jolla ei ole ollut
omaa nimeänsä, vaan on sitä nimittetty
vein: sire "tahi roikala". Kaikki naiset ei-
vät ole tällaista ollenkaan käyttäneet.
3. Ei tiedetä käytettyä perinettä, jolla kuuk-
autiset suhteisiin tukiisiin, jos ovat
lukkuneet, tahi jolla suhteisiin ne
runsaamiseksi, jos ovat vähäiset. Tahi
mittakoon, elleivät äidit työllä kukaan
kukaan mainitse edelläpäin kuukautisista,
vasta saavat tyylit omista tiedon, kukaan ne heille
onni kertaa ilmestymät, jollain he ne vuorok-
kaanilla sukunat, jope äidiltäänkin.

5. Ei tiedetty tyttöjen kätettiin miehyt.
tönniskinoja eikä kuttaneen nostaa
tahi sammuttaa lempeä. Miellyttimis-
kinoja voinen kuitenkin mainita
julkentamisen korkeisiin vaatteisiin.
Mainittakoon tässä myöskin eläimi-
tavoista, joiden avulla tiedustellaan lu-
kasta ariolintosta. Juhannusyöksi
sitouvat työt rukien karsien eri-
värsiä nauttoja: punaisen, valkean
ja mustan. Jos se korsi, jos se alipun-
neinen lanka, kasvoi jukennus yön
kukussa eruita, ties se pitkästä vai-
misiin meina, jos valkea, niin tuli her-
mie, jos musta, niin tuli surus. Las-
kiaisena pantiin yhtiömainitun värisiä
lentokki pöydälle lautasen alle, joille sitte
työt nostivat. Niin kukaan nosti, se mu-
kaista nostajalle tapahtui: punainen vai-
mista valkea vaihtopahaa ja musta surus.
Pamati nostettiin lautasia joutunpuhina
Laskiaisena, kun mentiin vieromaan sijalle
ruokaa, niin potkettiin karsinaan ova.
Jos siika siltäis rökäisi, niin tiesi
se naimisiin piisra ja päinvastoin.

3
6. Pyhäntä antautuvat sukunpuolityöntehtäviin
nuoret miehen kanssa ensen avio-
liiton. Ei ki sita pöytä-erityisessä
hänkinä. Päästä tapahtuu etenkä
kesäaikana, jolloin muorinäk. naki-
kun alkosilla, luterilissa, aitoissa ja
tallinryhmissä. Lapsi, jos sellainen, suh-
teetti syntyä, joi-äidille. Jos harvoin,
ei näin ole; pitää sita vakaasti
vastaan.

7. Ei.

8. Havaitaan joskin määrin. Tällainen ta-
junnusten väitettiin olevan synty-
näisiä. Tiedettiin myös kertua tapahtu-
nia, eli karjaprojekt ja aikomukset ovat
sekä luonneet lehmien (Karimainen, Pöy-
tyä).

9. Halveksitaan, mikä tuskin tulee main-
taa näkyviin kuin puhelissa ja mielikuvissa.
Ei tiedeti keinoista, joilla olisi käy-
tettävä myydyksi lapsia.

10. Ei. Kaksiset myyntitoimien. Naista pöy-
tän erikseen hoidettiin.

11. Jos raskeana oleva nainen haluaa saada⁴
pöikälapsen, niin hän joutee miehen työ-
kaluun: kirveen t. n. s. sänkyssä jalkapää-
nsä lattialle. Synnytys on silloin suomen-
ta eivät piirä, syntyy ki prake vai-
ko tyttö.

12. Ei.

13. Ensimmäistä vuotta viikkimiehen jälkeen
nimitetään "sittumaksi". Ei pidellä
sopivana, että sitten jo syntyy lapsi.

14. Raskeana oleva nainen tulee marss, että
työssä itseänsä huokkaa. Siis hän ei saa
tehda raskeita askareita.

15. Ei väliä mitään syys. Siitä vain ovat
pitäneet lukea, että raskeana oleva
saa nyt juoda väkettä. Jos joo, niin
luultaa lapsen tulevan juopoksi.

17. Ei.

18. Kylissä on pöikäläiseen tottuneita
naisia, joita kutsutaan synnytys-
naisiksi. Heitä kutsutaan nimellä "pöikäläinen".

lähin, paer murske. Pirttimusi "oli tavallisesti naimen, sellainen, joka itsekin oli useasti synnyttännyt, joten tuusi ne asiat. Tästä laimesta hän sai jalkaksi aivan omainselta rahaa ja ruoketarpeita jms. lihtieissä, etenkin leipää ja pannukakkuja eli n.s. kypäkekakut, jotka ruoan laatu ja siinä aikana, kun tästä siekko tarvittua.

- 19. Naimo synnytti aina saunassa, jonne mentiin heti kun synnytys kävi alkuun. Naimo istui saunassa lämpimässä ja alkoi levittää permaunalle laualle ja penkille. Naimo lav. nautti ja mekasi penkille.
- 20. Lav. nostettiin naimo permaunalle synnyttämiseen. Synnyttämisen tapahtui joko seläällä tai jalkavälillä.
- 22. Synnyttäjä kylvä ennen synnyttämistä jotta synnytys kävisi helpommin.
- 23. Muut naimo alitapana päättää synnyttämisen kinkset heijalle. Synnyttäjä vauhteissa ei ollut välttämättä, vaan naimo nauttii nauttii kinksi.

24. Ei.

25. Sytytetään lav. kynttilä lapsimuteen
ääreen. Sitten ei lapsimute kiertetty.
Kynttilän lähi velkeeti yleensä sanotaan joku
tuttavan vain siksi, että jostain muista lähi
joksi muu nais henkilö, joka lapsi-
mutesa oleva huuti, näkisi valuaan
sairaasta tilasta.

26. Ei.

27. Pantun synnyttäjän jään alle viikk-
sormus ja viikkikirje sekä joimikurssi.

28. Vapaudesta otettiin palanen laskelle,
joka pantun väneä ja jota sitten moni
käytettiin lääkkeenä. Sellaisen tar-
sainpitten tiedettiin myös varjella.
van laste pahailta i'hmisillä.

33. Uslinmillerin abi mies läsnä synnytyk-
sessä jollain hän. piti vaimoa sytis-
sään tämän synnytyksessä.

34. Ainakin vinkoo.

35. Synnyttäjän luona oli jokin naisen
yölläkin altava, jos tiimi sattuisi
jotain tarvitsemaan. Tavallisesti
valloin "piirtimusi" hänen luonaan.

36. Saa kyllä.

37. On pidetty vaaria siitä, että lapsen vaat-
teita pidetty ulkoilmassa, josta vaatti-
sien ja niistä lapseen arveltiin sa-
levan "rikoja".

38. Ei.

39. Synnyttäjälle annettiin vähän ja ke-
vyttä puokaa.

40. Ei.

Lapsuuteen liittyviä tapoja ja koinzyksia

41. Napanuora karkaistiin niin, että kun-
saatikin päästä jätettiin tuuman pi-
tuisen pois, mikä näillettiin penkaloar-
sien viimeisellä nivelellä. Pellava-
langalla sidottiin sitten napa kiinni.
Lapsen pesi piirtimusi. Pesu toimit-
ettiin heti syntymisen jälkeen saunassa.

8

Pesuveteen pantiin suolaa. Pannuteknot
pesivät küber vünnänsä. Kesi siunat.
tän. Sen teki piirtimuri. Jos syn-
nytyks oli ollut vaikea, jolloin lap-
sen hengitys ei laktonut käydä hyö-
tiin laste selkään, jolla henki alkaisi
käydä. Ei puolta synnytyksi poikaa
naisen eikä tyttöä miehen pukuun.

43. Jos synnytyks oli ollut niin vaikea
että lapsen näin ruusto siinä oli
vaurioitunut, niin piirtimuri sitä
parantamalla antaa sille oikeam-
man ruodon.

44. Ei.

45. Ei.

46. Parantamalla suolaa ja viinaa pesuveteen
laste ensi kertaa pestäessä lauttaa
voitavan varjella laste pahnilla
voimilla.

47. Ei.

48. Laa.

49. Antivat lapselle rintaa n. vuoden,
sunnuntat joulukuuta kiin.

50. Yötte lapsi leikkasi isänsästä pantiäiti.
tervää nisiänsi päihin.

51. Kinkki vuoden, tuiset aine 3 vuotta.

52. Ei.

53. Kuu: nukkua.

54. Eitiedeti sunta pukeutautamis-
keinoon kuin paperi tyköni käymi-
nen.

55. Synnyttiäjä kävi vieraisissa vasta sille,
kun ensin oli käynyt ripityttämissä.
Synnyttiäjä ei ulosmennessä pukeutu-
nut vatepukeaan eikä myöskään pidetty
vähän asturiko räystäään alle takki.
muorta miestä vastaan.

56. Kun lapsen syntymä on kyllä se
tullut tiedoksi käynyt neapari-
tojen omasta äitiä katsomassa ja
telle latijne junnosta ja kiviä takipannake.
kun.

Näitä lahoja kutsutaan "varpaisiksi". 104

57. Pikkulapsille selitetään vastasyntyneen sadun kaivosta tahi joesta.

58. Lapsen kehtoa nimitetään "vakuksi". Se on tav. tehty kuusisista laudoista. Kehdossa on alku ja näkö pään alla siipuja. Riennut, josta lapsi kastetaan niin usein kuin tarmitsee.

59. Ei.

60. Sisällä lasta pidetään sylissä ja keh-
dossa. Alkuna jemmaan lapsi parempaan sikiä ajaksi, kun äiti on työstä
lähellä, tahi myöskin käännytään johonkin
villaiseen peitteeseen ja jemmaa on aika.

61. Äiti antaa nimen. Nimeä ei vaihdella.
Ennen omien nimien.

62. Ei.

63. Ei.

64. Ei.

66. Lapsen kastemisaan suhteen ei ole ollut vakuintamusta tässä. Vainiot ovat viikot tai pari päivää kuluttua kesteelle tuikeet ovat pistäisseet kaverinmi kastelemaan, viikot tahi enemmäkin.

67. Ei.

68. Ei.

69. Ei.

70. Ei.

71. Ei.

72. Kummaji oli tav. 2 mies tahi nainen oli toisena. Yhtenä oli aina nainen. Sasttar myös alla 3:kin Kummia: 1 mies ja 2 naista, tahi 3 naista. Kummajiksi kutsuttiin naapurit ja sukulaiset. Koetettiin saada Kummajiksi varakkaita ja mahtiasemassa olleita henkilöitä.

73. Kummit tekivät lapselle lahjoja. vaatteita, eritoten "kallan". Väitö-lahjoja pidettiin lapsen yllä.

74. Ei.

75. Ei.

76. Kännellytään.

77. Ensimmäisen hampaan tulo ei vielä ole.
Muutamit heittänyt maitohampaan
hunnupäälle.

78. Truska nimistä lastenlääkäriä, jossa
sua tulee valkeaksi, parannettiin mar-
jiliemellä. Napaväsiä tehtiä parannet-
tiin kypreillä.

79. Pajille tehtiin eritoten pieni hevonen ja
rallat ja tytölle nukke.

80. Katsotaan. Ei aikeita myydä lapsiansa.

81. Ei.

K. II.

Kuolemaan
syntymään ja lapsuuteen
 liittyviä tapoja ja uskomuksia
vars. Suomessa: Paimio,
Kaikkila, Kainainen, Pöytä
ja Osihpää sekä
Jatavummassa: Loimaa ja
Maastaro.

Kirj.
 E. A. Järvelin
 1920.

82. Tavoista. Jumalan luuttu lähettämä
tandit. Ruttu käsitettiin puolitteen
hengeksi, joka tuli kaukana.

83. Ei?

84. Ei.

85. Jumi-kun kuolema tki tulon, aukis-
tiin unis jetti siinä kuoleessa, missä si-
res oli jolla kuoleman värmeiset heijokset
päänsä ulkoilmaan, koska niitä pidet-
tiin vahingollisina sekä vainajalle tulle-
tta omalle. - Oli tapana netin tyyny
kuoleman päästä.

86. Rikoksesta kizjien maahan kuole-
van vaikeasti.

87. Tavalliset ei talossa nukkua, kun odotettiin
kuolemaa. Takelottiin näet kolme kuole-
van värmeisen asti sekä ja nos käselle
jäähyväiset.

88. Ei

89. Kuollut nostettiin jos kun tunnis koluttiin,
kun ruumis oli jättönyt, kalma lundalle
ei "pujituslundalle". Jos yllä kuoli, niin
vaste haamalla nostettiin kolmalundalle.
Kalma lundalle oli tihy Ruusilasedoista, siten
että joni leviötä lundaa oli jontu sinna kkin.
Kuollutta pidettiin kolmalundalle n. 2 vuorokaut.
Ei.

2. 77

Tavallisesti pidettiin kuollutta siinä huoneessa, missä oli kuollutkin. Kõyhit, joi-
ksa oli vain yksi huone, veinut kuolles
ulkohuoneisiin, tav. latsoo teki aittaan latti-
kseen se oli pesty. Kalmaleute vietiin kõi-
lta jätkele joihin ulkohuoneeseen, luv.
vajaan. Niiht lainesivat kalmaleute
seupareillekin

90. Ruumis pestiin, kun se oli kthi pest
jätkele. Pesemisen tuihin kthi kol-
maaludelle siinä huoneeseen, joihin vai-
naji oli kuollutkin. Ruumisla pesemään
haettiin kylästä lathin työhoi Follarnat
nainele, jolle annettiin palkke loppa-
sarkke ja se vaatteet, joihin kuollut
oli viimeksi jätkele jätkele, kun
vihti oli jätkelelle. Palkke suurus
riippui talon varallisuudesta. Riikkat
niiht annoinet enemmii. Palket ei viht
korkaan jesset. Annoinet jesset lathin-
astan rikkuu, kun talo oli kthi kthi
Pesemetele ei jenta mitään. Käytettiin vain
lathin mistä vetta ja shippunaa. Jorin kthi.
Niiht lathin jesset lathin.

91. Vainaji pantiin arkkuun ~. 2-3 vuorokauden
kuollessa.

92

Arkkua ruvettiin valmistamaan het. Ku-
 umen Käydyt. Rikkuus talonisoimist het.
 Tuvit arkan itsekseen ja vaimolleen ja elis-
 soin. Piini het ei vit knitten kass mukka-
 neet elissään. Omaisat ei vit tekneet ark-
 kus, piini ja alinut Käydyt, jilloin ei va-
 jiksoseet mekseen tukopalkkaa. - Vätin
 Eki lapsen mieskummi tulla arkua.

93. Ruumisarkku tehtiin Ruusilundoin G.
 sita ei onteleita eikä tuhty siihen arkkuun.
 Arkkua ei haudattu kuollita ruuten
 Ruin Ruuten Kulkalanien aikase vai-
 vaissa ja kllis Ruutaihin.

94. Arkkun pantiin pehmikkeeksi
 eritoten selän alle Käydyt lasta ja
 sormiin jään alle.

95. Väinö ja puettiin puhkasiin ja chyeisiin
 vaatterisiin. Kaikkia ruut Kuolia-
 ruutteet alinut ruutet, piini piini, joka
 jiti alla sellainen etta väinö ja alinut
 väinö lhtinut Käydyt. Rikkuus, Lemmi-
 Ki naiset, puettiin Ruin piinansa. Pie-
 hille pantiin paita, haavat ja pellava kankas-
 ta ommellut kllisat jään alle. Naiset puettiin
 pitkäsi paitaan ja sukkiin. Rikkuus ja the the

4. 6
vät jo eläessään itelleen kuoli naattit,
vähin vielä kuuluvint palttinaisen
peite vaalean verhoiksi sekä pienem-
pi kasvopeite.

96. Vainajan sukkien arkkuun ei pantu mitään
esineitä. a-i. Ei.

97. Ei.

98. Ihkun löivät aine miehet kiinni. Tavall.
rust. n. pari miestä löi sen kiinni; toinen
toiselta ja toinen toiselta puolelta. Omaa.
Näki talon väki löi arkan kiinni.

99-102. Ei.

103. Peinäkello siirautettiin sinä huoneessa,
missä vainaja oli.

104. Vain vainajan naattit vietiin tuuleen-
tumaan.

105. Kaikkisivut pitäneet tapana valvoo vai-
najan luona. Eiissä paikoissa valvottiin sy-
dänsä. Kylä akat valvoinut. Tavall. siunauk-
sin.

11. 75
57

Kuitenkin jätettiin kuolleet yksikseen.
Kuitenkin viiritettiin järeä tahi. Kysyttiin
li palomaa kuolleen pääpuolelta,
jolloin nähtiin vähiä käyttiin kalssema-
sa valkeaksi.

106. Ei pidetty talalle ussuralliseen ritään.
Kun jolloin haudattiin maahan ruunin
ohi talossa. Talosta unnettiin silloin
lunasta kylväsi, perstin maallista ja
tunnustettiin kuunaa eikä tultu kait-
kia askareita.

107. Ei. Pörsijän onnustettiin kuollessa talon-
si eräistä muiste ilmiäistä, kuten syö-
jäläisten ilmeistä muiste henkittämisen, elä-
nen kuolmasta, hevosen kuolmasta isä-
män (miehen), ja lehmien eräinään (sai-
nen) sekä keuhkolla kirran salassa men-
kötä muiste jatkamalle.

108-110. Ei.

111. Ei. Huoneella, jossa ihminen kuoli ja jossa
häntä pidettiin, pidettiin kylmällä eikä
saini silloin asutta. Vasten. 3 vuorokauden
kuluttua, kun veinasi oh. viety haudattiin,
onnullimat muut perheen jäsenet sihterä-
maan.

Käyhisti perheistä, jossa ei ollut muuta kuin
sella kuin tupe, mentin naapurin asu-
maan siinä ajaksi. Kun muurin ah-
villy kotona pois.

117. Ruumisarkkua lähtäessä kokoonnutt
lastat joutettiin. Vainajan alusajot keitettiin
tarhaan taku. Huoneen alle katu pesuvesi.
Kun. Pääkyvääntelt tuntee nautittu
Kalmelasta vietin vajaa viikkoa.

118. Kuulttiin että vainaja oli hänen. Kaan-
sa' käy siinä kotona ja kotiteillä ja vai-
kuttaa, ellei kuollessa ole kukaan Ennen
nydäisen ruuhassa.

119a-c. Ei. Keitettiin suola vainajan jälkeen, kun
hän on vietin ulos. e-h. Ei. Kuolia mu-
soes lattia laakaistui kivunlunadella. Ri-
kat keitettiin tarhaan taku. Huoneen alle.
Huone savustettiin katujen savulla.
l-m. Ei.

115. Ei.

116. Vainaja: Kannettiin huoneesta ulos ja hautau-
sajut edellä.

117-118. Ei.

119. Ruumis haudattiin lovellisest. n. 3-4 vuoro-
kunder kuluttua; joksikin viikko pitäji kau-
an valmisheessaan pitivät kaverin sain ki-
vutoten tallelle hautea maalle.

120. Ennen olivat Kontajat aine miehiä. Ei
ollut vielä sille, kenta-ks nainut nainutta
tahi nainuton ta jipäin vastoin. Aina oli
tapana paanne ensimmäiseksi pariksi. 2 nesi-
moton ta miestä, joksikin. Kontajia oli en-
nen riippuneen talle rikkeudesta. Kon-
tajien luku vaihteli 2-7 pariin. Rikkeistä
kennettiin talle koko maalle, vaihtoe oli-
allat pieni kulman pituinen talle. Omaiset
eivät kantaen.

121. Laatta.

122-123. Ei.

124. Kesällä vietiin rattailla ja tallelle reellä.

125. Ei.

126. Haukajärven joki arkan ääressä on suuri luhon-
vuu. Ei ollenkaan pikaria yli arkan eikä
tiputetta siihen viinon. Hevosten valja-
in ei panta mitään eikä käylyä aistakel-
laa talle talleisudessa. Laattajenkaan hevosilla ei ollut
kelloa.

8.20

127. Jos arkku vetämi hevonon nosti ensiksi.
kirkon julkassa, niin katsottiin sen merkit-
sevän siitä, että talosta piakkois kusee
miehenkieli; jos hevonon taas en ensike.
nostti vasemman julkassa, niin pidet-
tiin siitä merkkina siitä, että nainen
oli talosta kuoleva.

128-129. —

130. Ei.

131. Jos arkku vahingoissa matkalla sattui.
Keatumään, niin kansi avkaistui, jolla
nähtiin, miten ruumis arkussa oli
vierähtänyt.

132. Ei.

133. Vainaja kannettiin yli pellon, jos oli mes-
tänne puitteksi pellon.

134. —

135. Omaiset saattoon kulkinut lähekkään. Taisis-
taan eivät he pitäneet kunnin; vain jik-
kukaisia talutettiin. Lähtien näin omaiset
kulkinut heh. arkun jälkeen. Omaiset eivät.

alku er. lainoin puettaji.

9.24

136. -

137. Kaatosi kylän väki alkunesta ahikulkemaan
hentaussuotta.

138-149 E.

143. Kaitetaan. Rikkejille soitettua j. kuu kau.
Kuu hentaussuotto läheni kirkkomasta.

144. Tapane oli, etteivät suotta jätetä kutsuneet
laskuun.

145. Ruumisarkun jänillä ei kukaan istunut.
Henkitö joko ajoi ruumista kulettamaan he-
vostin joko kaveh. Tahi istui. Rettelillä tahi.
reessä. Kukaan ei ratsastanut suotta edessä.
Vasta kirkolla hentaussuotta viettäessä kulettiin vierin.

146. Ei.

147. Kirkolla ussienkin avattua arkun, jolta lautto-
vetur vielä kerran näkär. vainajin j. jolta
näkeltäisiin, mitään vainajin suotta matkalla
oli pöpyrnyt oikeassa asennossaan arkussa.

148. Haute kivisttiin idästä-länteen. Sen syvyys
oli 3 kyymäriä. Leveys riippui arkun koon.
Pää asetettiin niin, että kasvat tulivat itään.

149. Haudausmaalle rakennettiin; on aiemmin ollut
ainakin Pöytätyö ja Karinaisten haudaus-
mailla. Huoneeseen oli länttöön pieni au-
kko ovi. Tällaiset haudat olivat sukukaatoja.
Samoin "huone haudaksi" haudattiin kokenut suku-
mies (Karinaisen).

150-152. Ei.

153. Lähtim meik omat, senomikin peski; heit-
tivät kädellä kerron pari sauttua arkulle,
ennen kuin kaulat alkavat luođa ha-
tta kumpaan.

154-157. Ei.

158-159. Haudalle pystytettiin leveämpi lauta,
johon merkittiin vainajan nimi sekä sy-
tyksi- ja keuhkopäivä- ja vuosi. Käytet-
tiin myös ristiä, jonka praukkipuu työ-
ttiin naulalla kiinni. Ristin tek. kylä-
mies, joku osasi sen tehdä. Pöytäkin la-
vetti teki ristin.

160-161. Ei.

Olet jätke ohivet viestimätkalla arkun alla,
 keitetään karkkaloon pöytä- larkun.

62-164. Ei.

165. Pöytä josta, kun palattiin kaudella.
 kaudella se sijon mentiin kädessä.

66. Ei.

167. Ninkin rikkout neiset saunuttivat
 puke, kun tulivat suolla vasta omaistensa
 m.

168. Ei.

169. Taimen pantiin. Hautajaisateriaa kuuluu
 ainakin liharuokia. Kine teurastettiin kaa-
 tajaisiin varten telossa lehmä luku. marikka.

170. Sukulaiset ja tuttavat kutsuttuun hauda-
 jaisiin ja he sinne saapuvina, jos voin-
 voivat.

171. Hautajaispuhdistus annettiin vieraille kotiin
 viestiksi: "kyllä kakkua". Kyllä teho yökun-
 nen kyyhkiä "kävivät seurustelusta pyyji-mässä"

1224

apua. Naimen annettiin naita, leipä y. m. 2.
Keskettiin näitä myös syösi lausua, kun
hautajaiset olivat loppuneet. Toinen päi-
väsi hautajisten jälkeen.

174-189. Ei.

183. Vainajia ei ollut vielä, itkettä. "Ornaiset
ja kullat, eritoten naiset, itkivät tosi-
hautajisten aikana sekä haudella että
suruolossa.

184. Ei.

185. Ei.

186. Naiset kävivät mustassa puvussa ja piti-
vät mustaa huivia ainakin naiset nai-
set. Piehillä ei ollut ulkonaista suru-
mekkettä, paita- ja kuteri-
kirjokse ollessaan nousseet seisomaan ku-
ten muu seurakunta.

187-188. Miesten sartiin vuosi ja naisten puoli-
vuotta. Suru- ja ohimusta.

189-193. Ei. -

194. Lapsiruoteeseen kuollut haudattiin 13.25
nothiresti. Itse ruuhkautettiin ilman ha-
tajuuria.

195. Yleensä ei haudalle enää istutettu puita.
Kuolleet istutettiin orjia loppuun, pikla-
ja, tuomen tahi kuusen.

196. —

197 Ei.

198. —

199a. Ei. b. Ei. c. Lapi kyllä.

200-205. Näitä kirkkoja ajatellaan kirkon opetta-
malla tavalla.

206. Kes. 171:stä kohtaa.

207-211. —